

О. М. Кононець
доцент кафедри галузевих юридичних дисциплін
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова
кандидат юридичних наук
(м. Київ)

Я. Ю. Полощук
студентка 4-го курсу спеціальності “Право”
факультету політології та права
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)

ПРОБЛЕМИ ВВЕДЕННЯ ПОДВІЙНОГО ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНИ ТА ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ТАКИХ ЗМІН

Після прийняття Декларації про державний суверенітет України та Акту проголошення незалежності України розвиток нашої держави не припиняється. На сучасному етапі розбудови України як демократичної, соціальної, правової держави дедалі частіше піднімаються такі проблемні питання, як регулювання прав та свобод людини, взаємовідносини держави (в особі державних органів) з її громадянами. Відповідно до Загальної декларації з прав людини, основним з прав людини є право на громадянство. Це право, що визначає необмежений у просторі правовий зв'язок особи з певною державою, що породжує у обох сторін взаємні права та обов'язки.

Проблема правового регулювання подвійного громадянства (біпатризму) набуває все більшої актуалізації як в Україні, так і закордоном. Подвійне громадянство – перебування особи одночасно в громадянстві двох і більше держав. Такий стан виникає у разі колізії при застосуванні законів про набуття громадянства.

Постійні зміни в законодавстві про громадянство нашої держави на думку про те, що політика нашої держави в цій сфері є неоднозначною та не чітко визначеною. На підтвердження цього, недавно в верховній раді був залучений проект Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про громадянство України” щодо реалізації права змінити громадянство” (надалі – проект Закону).

Проект Закону має на меті регулювання набуття громадянами України громадянства іноземної держави без втрати громадянства України, а також набуття іноземцями громадянства України без відмови від громадянства своєї країни. Що на мою думку, є не досить коректним. Адже це призведе до нових колізій законодавства.

Аналізуючи проект Закону, можна звернути увагу на його мету та завдання, а саме регулювання набуття громадянами України громадянства іноземної держави без втрати громадянства України, а також набуття іноземцями громадянства України без відмови від громадянства своєї країни.

Відповідно до ст. 4 Конституції України встановлено, що в Україні діє єдине громадянство, тобто існує принцип єдиного громадянства, що не дає можливості громадянам України стати підданими, установити правовий зв'язок з іншими державами. Ця норма спрямована на забезпечення єдиного правового статусу для всіх громадян України та однакового правового зв'язку кожного громадянина з державою. Таким чином, ставлення української держави до подвійного громадянства є негативним і це знайшло своє відображення у конституційних нормах.

Поряд з цим ст. 14 Європейської конвенції про громадянство, яку Україна ратифікувала у 2003 р., передбачає можливість автоматичного існування множинного громадянства. Вже сам факт підписання Конвенції має юридичне значення, бо відповідно до ст. 18 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р., якщо держава підписала договір з умовою ратифікації, вона зобов'язана утримуватись від дій, які б позбавили договір його об'єкта і мети. Законодавство України визнає застосування міжнародних договорів і їх верховенство над національним законодавством, якщо існують колізії між національним і міжнародним законодавствами (ст. 19 Закону “Про міжнародні договори”). Статті 8, 10 Закону “Про міжнародні договори” визначають принцип обов'язковості міжнародних договорів на території держави шляхом ратифікації. Але не потрібно забувати, що Конституція України встановлює єдине громадянство на території України, про що було зазначено вище.

Більше того, Україна постійно проводила політику уникнення подвійного громадянства та зменшення проявів колізій, які виникають в результаті множинного громадянства. Так, після прийняття Конституції України для реалізації проголошеного принципу єдиного громадянства Законом України “Про внесення змін до Закону України “Про громадянство України” від 16 квітня 1997 року було запроваджене положення про втрату громадянства України внаслідок добровільного набуття громадянства іншої держави. У 2001 році був прийнятий новий Закон України “Про громадянство України”, який втілює закріплений Конституцією України принцип єдиного громадянства. На уникнення випадків подвійного громадянства спрямовані і двосторонні угоди України з питань громадянства, укладені з рядом держав (наприклад, з Республіками Казахстан, Киргизькою Республікою, Грузією, тощо).

Деякі держави заохочують подвійне громадянство (зазвичай з політичних міркувань). Свого часу популярність в цьому сенсі придбала ст. 25 імперського закону про громадянство Німеччини 1913 року, яка піддавалася критиці в правовій літературі. Відповідно до закону від 28 листопада 1991 р., громадянину Росії може бути дозволено мати громадянство іншої держави, з якою Росією укладено відповідний договір. Однак громадяни Росії, які мають також іноземне громадянство, не можуть на цій підставі бути обмежені в правах, ухилятися від виконання обов'язків або звільнятися від відповідальності, що випливають з громадянства Росії.

Подвійне громадянство має певні негативні наслідки. Серед них слід відзначити:

- а) наслідки, пов'язані з наданням дипломатичної захисту особам з подвійним громадянством;
- б) наслідки, пов'язані з військовою службою осіб з подвійним громадянством;
- в) якщо особа вчинила злочин, то на території якої країни повинна відбувати покарання.

Правові наслідки таких змін неминуче призведуть до настання колізій як в національному законодавстві, так і в міжнародному праві, адже Україна є учасницею багатьох міжнародно-правових договорів та Конвенцій. Такий Закон є прямим порушенням конституційного принципу “єдиного громадянства” та системи законодавства України.

Конституція України є правовим актом, що має найвищу юридичну силу, тобто настановам і вимогам Конституції повинні відповідати всі без винятку правові акти, що видаються і діють у нашій країні.

Підсумовуючи все вище сказане, можна остаточно та стовідсотково зазначити, що такі змінив Закон України “Про громадянство України” є протиправними та неконституційними.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України “Про громадянство України” від 18 січня 2001 року в редакції від 19 лютого 2016 року.
2. Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про громадянство України” від 13 березня 2017 року.
3. Пояснювальна записка до проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про громадянство України” щодо реалізації права змінити громадянство” від 13 березня 2017 року.

М. І. Рішко
аспірантка
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)

РОЗШИРЕННЯ ДОСТУПУ ДО БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ – ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ДИСТАНЦІЙНИХ ТА МОБІЛЬНИХ ПУНКТІВ ДОСТУПУ ДО БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Організація роботи дистанційних пунктів доступу до безоплатної правової допомоги та мобільних консультаційних пунктів доступу до безоплатної правової